

28. OKTOBAR 2014.

BR. 368

# BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

RAZVODNJENI KLIMATSKO-ENERGETSKI CILJEVI EU ZA 2030.

# BEVANDA



*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave  
Selektovao i uredio Dušan Daković – [dusan.dakovic@aers.rs](mailto:dusan.dakovic@aers.rs)*

### EU Samit: Kompromisni klimatski i energetska ciljevi

**BRISEL** - Čelnici zemalja članica Europske unije sporazumeli su se 23. oktobra uveče da se smanji emisija gasova staklene bašte (GHG) za barem 40 odsto do 2030. godine, ali su istovremeno razvodnjeni ciljevi vezani za mere povećanja energetske efikasnosti i udela obnovljivih izvora (OIE) u narednoj dekadi, prenose agencije. Lideri 28



### Ustupak Poljskoj

**BRISEL** - Zemlja koja je predvodila anti-GHG lobi, Poljska, dobila je ustupak na samitu kojim joj je omogućeno da prebaci besplatne dozvole za emisije CO2 proizvođačima električne energije, imajući u vidu da se ona u toj zemlji mahom dobija iz uglja. Te firme će, uazvrat morati da garantuju da cene električne energije neće nesrazmerno da se uvećavaju. Premijer Poljske Eva Komač (foto levo) je uoči Samita najavila veto na bilo kakvu odluku koja bi vodila povećanju cena električne energije u njoj zemlji, prenosi **PAP**.

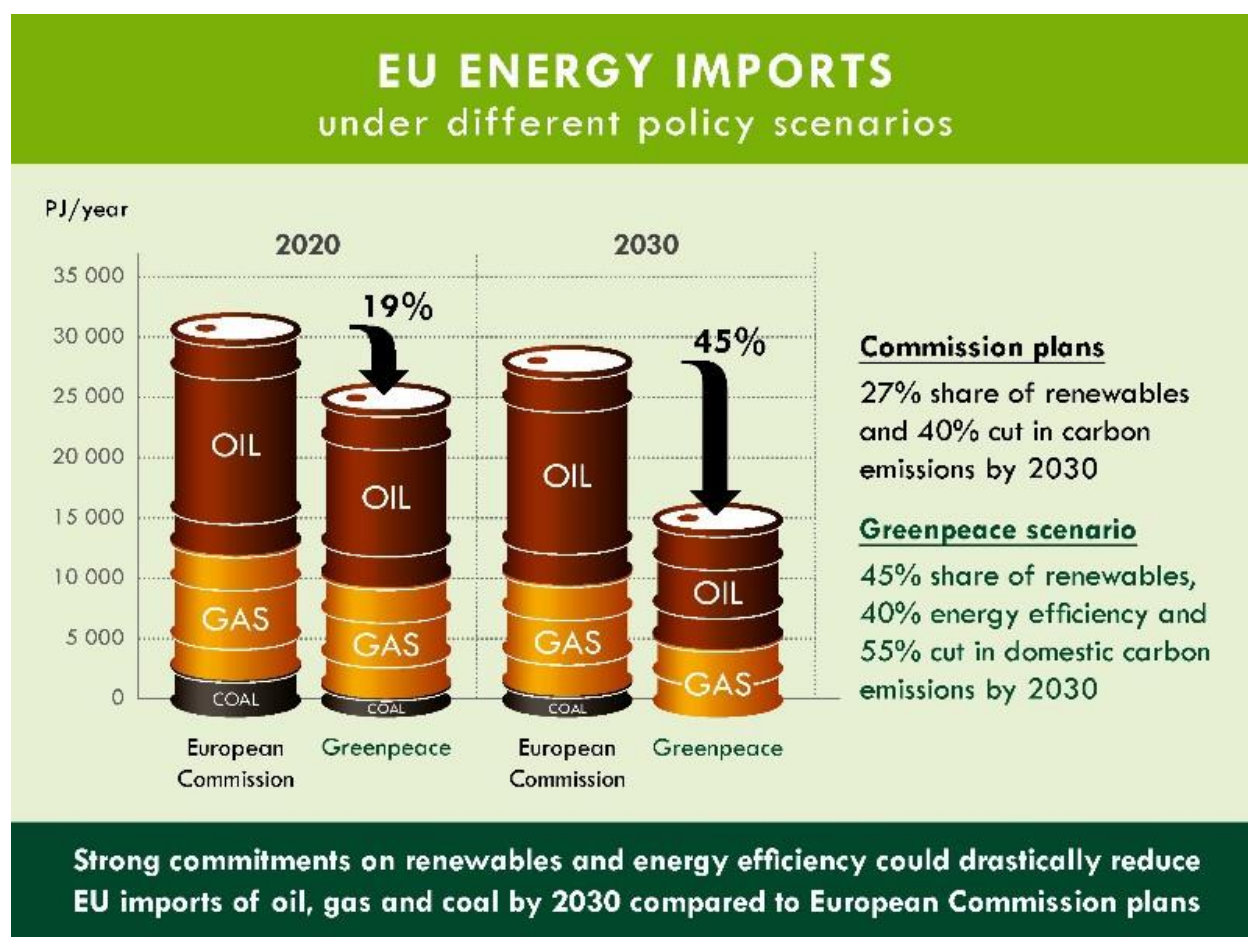
zemalja članica, koji su se okupili na samitu u Briselu posvećenom energiji i klimi, srezali su za tri procenta predlog Evropske komisije iz januara da se do 2030. uveća energetska efikasnost za 30%. Dogovoreno je da se cilja na smanjenje potrošnje energije „za najmanje“ 27% u odnosu na trenutno stanje. Isti cilj od 27% određen je za dostizanje udela OIE u ukupnoj potrošnji energije u 2030. Cilj od 27% za OIE je obavezujući samo na nivou EU, jer je opozicioni blok zemalja predvođen Velikom Britanijom izborio da ne bude obavezan za nacionalnom nivou. S druge strane, cilj smanjenja GHG za 40% biće razbijen na individualne zemlje članice EU zavisno od njihovog BDP po glavi stanovnika. Zemlje koje budu imale manje ciljeve smanjenja emisija moraće da urade više u drugim oblastima, kazala je nemačka kancelarka Angela Merkel. Biće nastavljena i posle 2020. dodela besplatnih dozvola za emisije ugljendioksida (ETS) siromašnijim zemljama kako bi se umanjio uticaj konkurencije kompanija iz zemalja van Evrope (SAD, Azija, Rusija) koje nemaju jednako strogu klimatsku regulativu. Na samitu je takođe odlučeno da se formira rezervni fond za finansiranje projekata u oblasti energije, koji će se puniti izdvajanjem 2% sredstava od ukupnih prihoda od prodaje ETS dozvola. Finalnom tekstu je pridodata jedna specijalna „fleksibilna klauzula“ koja omogućava Evropskom savetu da revidira ove ciljeve zavisno od odluka samita UN o klimi, zakazanog za decembar iduće godine u Parizu. [europa.eu](http://europa.eu)



Hose Baroso, Angela Merkel i Žan-Klod Juncker poziraju fotografima posle Samita

## EU samit o energetske bezbednosti: Podsticaj projektima od zajedničkog interesa

**BRISSEL** – Lideri zemalja Evropske unije usvojili su na samitu 23. oktobra dodatne mere sa ciljem smanjenja energetske zavisnosti EU kako u oblasti prirodnog gasa, tako i električne energije. Bez ulaženja u detalje, lideri EU su se sporazumeli da sprovedu kritične projekte od zajedničkog interesa u oblasti gasa, kao što su Koridor Sever-Jug i Južni gasni koridor, kao i da podrže gradnju novog gasnog čvorišta na jugu Evrope. Među prioritarnim projektima kojima na srednji i dugi rok planiraju da smanje oslonac na predominantnog snabdevača gasom, Rusiju, su i ključni infrastrukturni projekti gasovoda i terminala za utečnjeni prirodni gas (LNG) u Finskoj i Baltičkim državama, zemljama bezmalo u celini zavisnim od ruskog gasa. Od buduće Evropske komisije je takođe zatraženo da formira radne grupe za specifične dalekovodne i gasovodne interkonektore među članicama, u cilju ubrzanja njihove izgradnje. Od zemalja članica je zatraženo da dostavljaju Briselu unapred informacije o svojim energetskim sporazumima sa „trećim zemljama“, što se – kako prenosi **EurActiv** – de facto odnosi na Rusiju. Ništa od usvojenih mera nije ispunilo očekivanja ekoloških grupacija, u prvom redu Greenpeace, prenose agencije.



## Samit EU: Podrška diverzifikaciji snabdevanja Energetske zajednice gasom

**BRISSEL** – Lideri EU dogovorili su se na sastanku Evropskog saveta 23-24. oktobra „o daljem jačanju Energetske zajednice (EnZ) čiji je cilj da dalje širi primenu evropskog energetske zakonodavstva na susedne zemlje, a u svetlu postizanja (energetske) sigurnosti i stabilnog snabdevanja EU (energijom)“, citira deo zaključaka sa Samita **portal Sekretarijata EnZ**. U vesti se navodi da su čelnici EU 28 takođe pozvali na sprovođenje kritičnih projekata od zajedničkog interesa u sektoru prirodnog gasa, uključujući Južni gasovodni koridor, radi obezbeđenja diverzifikacije izvorima snabdevanja energije i pravcima koji bi obezbedili funkcionisanje tržišnih zakonitosti.

## Studija: Evo kako EU može da prepolovi uvoz gasa i emisije CO<sub>2</sub> do 2030.

**LONDON** – Evropska unija bi mogla da prepolovi uvoz prirodnog gasa i smanjiti emisije ugljendioksida za 49% radikalnim zahvatima u oblasti poboljšanja korišćenja, odnosno štednje potrošnje energije, pokazuje studija nezavisne konsultantske firme **Ecofys**. Prema nalazima njenog izveštaja, baziranog na analizi različitih scenarija

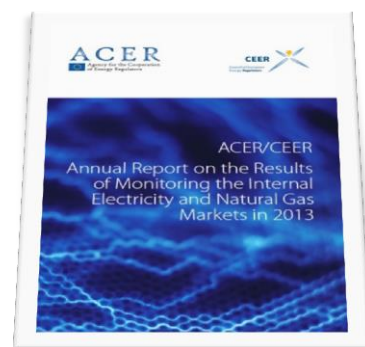


evropske klimatske i energetske strategije za narednu dekadu, do 2030. bi se merama energetske efikasnosti mogla ostvariti ušteda u potrošnji gasa u zgradama od 58%, što odgovara iznosu od 23% postojeće potrošnje tog energenta u EU. Dodatno smanjenje od 20% u potrošnji gasa u industriji, jednako iznosu od 5% postojeće potrošnje prirodnog gasa u EU, moglo bi se ostvariti povećanjem kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije, efikasnijim sistemima grejanja i boljim elektroenergetskim pogonskim sistemima. Najzad, jačanjem korišćenja obnovljivih izvora energije, potrošnja

gasu namenjenog proizvodnji električne energije mogla bi biti smanjena za 63%, što odgovara iznosu od 19% ukupne trenutne potrošnje prirodnog gasa u EU, navodi se u izveštaju. **EurActiv**

## ACER: Zašto se smanjenje cena energije na veliko ne odražava u računima potrošača?

**LJUBLJANA** – Uprkos generalnom padu veleprodajnih cena energije, cene prirodnog gasa i električne energije na maloprodajnim tržištima Evrope nastavile su rast u 2013., doduše sporijim tempom nego prethodnih godina, utvrdila je EU Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) u izveštaju objavljenom 22. oktobra. U proseku, računi za struju u domaćinstvima uvećani su za 4,4%, dok je račun za gas u proseku uvećan prošle godine za 2,7%. U poslednjem izveštaju o nadgledanju tržišta, prezentovanom u Briselu, ACER i Savet evropskih energetskih regulatora (CEER) ukazuju na začarani krug u mnogim od zemalja članica gde odsustvo konkurencije rezultira u malom broju zamena snabdevača energijom, što se onda koristi kao opravdanje za regulisane tarife, koje na kraju utiču na smanjenje konkurencije. **acer.europa.eu**



## Upola skuplja struja za turska domaćinstva u odnosu na privredu

**ANKARA** – Turska domaćinstva plaćaju upola skuplju električnu energiju od tarifa za industrijske potrošače u toj zemlji, pokazuju najnoviji podaci tamošnjeg statističkog instituta (TurkStat). Dok domaćinstva u proseku potrošeni kilovat-čas plaćaju 0,354 lire (0,125 evra), dotle industrijski potrošači za isti utrošak električne energije izdvajaju 0,234 lire (0,082 evra), saopšteno je iz TurkStata u izveštaju o cenama električne energije i gasa u toj zemlji. Što se tarifa za gas tiče, razlika između ove dve grupe potrošača je manja, jer domaćinstva plaćaju „tek“ 16% skuplje ovaj energent od industrije – u proseku 1.042 lire (0,367 evra) za kubni metar gasa. Industriju to košta 0,315 evra.

**SeeNews**

### Slovak Maroš Šefčovič lako položio ispit za resor energetske unije u Evropskoj komisiji

**STRAZBUR** – Slovak Maroš Šefčovič, predložen za mesto potpredsednika buduće Evropske komisije zadužen za pitanja energetske unije, dobio je bez problema podršku poslanika resornih komiteta u Evropskom parlamentu, koji su desetak dana ranije ubedljivom većinom dali negativnu ocenu prethodnoj kandidatkinji za istu funkciju, Slovenki



Alenki Bratušek. Agencije primećuju da je Šefčovič, na poukama uopštenih odgovora i lošeg engleskog jezika Bratušekove, „odgovarajući na nekoliko jezika poslanicima ... bio vrlo jasan u stavovima ... posebno vezano za pravila kojih se Rusija mora pridržavati ubuduće prilikom snabdevanja EU naftom i gasom. *New Europe*

### Sankcije protiv Rosnjefta razaraju temelje evropskog ugovornog prava – Igor Sečin

**MOSKVA** – Čelnik ruske državne naftne kompanije Rosnjeft saopštio je da su odredbe rezolucije UN vezane za sankcije protiv određenih sektora privrede Rusije u suprotnosti sa Evropskom konvencijom o pravima čoveka, kao i da sprečavaju odbranu evropskog ugovornog prava. Predsednik i izvršni direktor Rosnjefta Igor Sečin rekao je na prošlonedeljnom Evroazijskom forumu u Veroni da su ugovorni sistemi „temelj stvaranja pouzdane i obostrano korisne saradnje između zemalja, a imaju posebnu ulogu kada su u pitanju isporuke energije. U osnovi, obezbeđuju stabilan razvoj svetskog energetskeg sektora i jačaju energetske bezbednost zemalja proizvođača i potrošača energije“, rekao je on. Samim tim Savet Evrope je prekršio ne samo svoje obaveze vezane za Evropsku konvenciju, već i osnove demokratskog sistema: princip podele vlasti. Ugovorno pravo mora ostane nepovrediva osnova poslovnih odnosa u Evropi i mora biti izolovana od uticaja politike u određenim situacijama“, rekao je Sečin. *Itar-Tass*

### Slovačka gasovodna kompanija poziva EU da ne odobri gradnju Južnog toka



**BRATISLAVA** – Čelnik slovačke gasne transportne kompanije Eustream zatražio je od Evropske unije da ne dozvoli izgradnju gasovoda Južni tok, „jer bi to u potpunosti bila neprijateljska mera prema Ukrajini“. Tomaš Mareček (foto) je rekao agenciji *Reuters* da „potencijalna podrška Južnom toku, posebno u punom obimu, ne pretstavlja pozitivnu podršku našem ruskom partneru, već u osnovi potpuno neprijateljsku meru protiv Ukrajine“. On je objasnio stav time da bi gasovod Južni tok naneo „veliki udarac Ukrajini, izazivajući ogromne finansijske gubitke toj zemlji i uništavajući vrednost njene gasne transportne mreže. Mera bi osetno potkopala njene ambicije da bude snabdevač Zapada gasom“, konstatovao je Mareček. *Reuters* dodaje da bi Južni tok zadao i veliki finansijski udarac Eustream-u, koji preko svoje mreže transportuje jedan deo ruskog gasa koji preko Ukrajine ide na tržišta Evrope.

## POSLOVI

### Turska planira i treću nuklearku

**ISTANBUL** – Turska planira da počne gradnju svoje treće nuklearne elektrane sopstvenim sredstvima do 2018-2019. godine objavili su u sredi lokalni mediji, citirajući premijera Ahmeta Davutoglua. Turska će do 2023. godine imati dve nuklearke u pogonu, dok će gradnja treće početi kada zemlja obezbedi odgovarajući kvalifikovani ekspertski kadar, rekao je premijer. U 2011. godini ministarstvo energije Turske sklopilo je ugovor sa ruskim Rosatomom za gradnju i rukovođenje prvom nuklearnom centralom koja će dogodine početi da se u toj zemlji gradi u južnoj pokrajini Mersin. Kapacitet NE Akudžu biće 4.800 MW. Konzorcijum japanskih kompanija Mitsubishi Heavy Industries i Itochu i francuske GDF Suez gradiće drugu nuklearku u crnomorskom gradu Sinop. Njena snaga biće 4.500 MW. [SeeNews](#)

### Mega solarna farma proizvođače u Sahari struju za domaćinstva u Britaniji



**LONDON** - Predstavnici projekta TuNur vrednog 8 milijardi funti nameravaju da izgrade solarnu farmu veličine 100 kvadratnih kilometara u Tunisu koju bi podvodnim kablovima spojili sa Velikom Britanijom. Radi povećanja efikasnosti, ova mega solarna farma imaće hiljadu ogledala kontrolisanih i usmeravanih daljinskim putem preko računara. Ogledala će biti usmerena prema centralnom tornju napravljenom od soli i vode koji će zagrevanjem stvarati paru i pokretati turbinu. Proizvedena energija bi se podvodnim kablom slala do Italije odakle bi dalekovodima dalje bila prenošena do Velike Britanije. Stručnjaci koji stoje iza projekta okupljeni u kompaniji Nur Energi procenjuju da će investicija biti isplativa uprkos velike udaljenosti, a dobijena električna energija moći da snabdeva čak 2.5 miliona britanskih domova. Nur Energie već je odredio deo pustinje u kome bi se gradio projekat, kao i potencijalne investitore. [Mirror.co.uk](#)

## Koje su donje granice cene nafte za zemlje proizvođače?

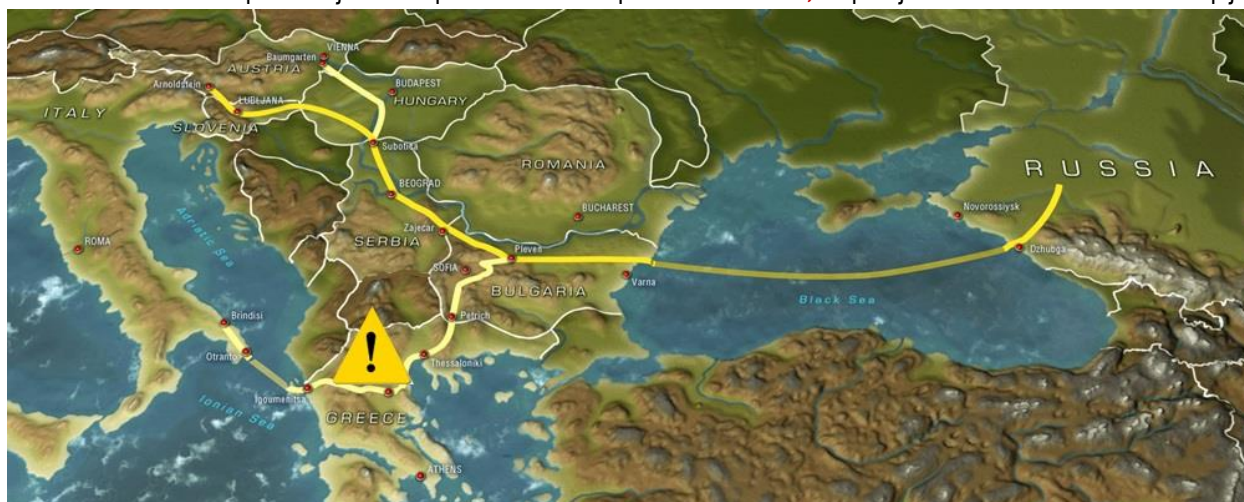
**MOSKVA** – Saudijska Arabija profitira na postojećim niskim cenama nafte jer jednim potezom zadaje udarac trima svojim protivnicima – Rusiji i Iranu, smanjujući im ključne budžetske prihode i Americi, uzdrnavajući temelje proizvodnje nafte iz škriljaca koja preti da SAD pretvori u važnog izvoznika ove sirovine, kaže za rusku TV mrežu **RT** naftni ekspert i publicista Pepe Escobar. Prema njemu, to međutim ne može dugoročno da traje, jer će se u nepravilici naći i sama Saudijska Arabija ako se ostvare projekcije za prvi kvartal 2015. prema kojima bi cena barela mogla da padne na između 70 i 80 dolara. Prema indeksima Economista, Wall Street Journala, Blomberga i Reutersa, donja granica cene nafte koja stabilizuje budžetske prihode Venecuele i Ekvadora je 120 dolara, dok je Iraku potreban barel između 106 i 116 dolara, a Iranu čak 130 do 140 dolara. U slučaju Irana situacija je nešto povoljnija jer prihodi od nafte čine manje od 20% njenih budžetskih priliva, jer je zemljaviše oslonjena na prirodni gas. Što se tiče Rusije, njen budžet za 2015. je projektovan na ceni nafte od 100 dolara, navodi Escobar. Kritična tačka proizvodnje nafte iz škriljaca u SAD procenjuje se na oko 80 dolara. Escobar očekuje da se pre ili kasnije na tržištu smanji ponuda nafte, posebno iz Venecuele, Ekvadora i Irana, što će podići cene te sirovine. [wpcserbia.rs](http://wpcserbia.rs)



## SUSEDI I REGION JUGOISTOČNE EVROPE

### Janez Kopač upozorio Makedoniju povodom Južnog toka

**BEČ** - Direktor Sekretarijata Energetske zajednice (EnZ) Janez Kopač izjavio je 23. oktobra da ugovor između vlada Makedonije i Rusije vezan za projekat izgradnje gasovoda Južni tok nije u saglasnosti sa energetske zakonodavstvom Evropske unije. Kako prenosi briselski portal [dt-net.com](http://dt-net.com), Kopač je istakao da se vlada u Skoplju,



„kao potpisnik Ugovora o osnovanju EnZ pravno obavezala da primeni ta pravila“. On je konstatovao da Makedonija ima izbor – ili da povuče međuvladin sporazum sa Moskvom ili da ponovo pregovara ukoliko želi da postane punopravna članica EnZ, prenosi [Euobserver](http://Euobserver.com). Reakcija Kopača usledila je istog dana kada je objavljeno da su se makedonski zvaničnici sastali u Skoplju sa predstavnikom rukovodstva ruskog Gasproma i poručili da će se odredbe ugovora vezanog za gradnju Južnog toka realizovati kako je planirano.

## Mađarska se sprema da amandmanom izmesti projekat Južni tok van propisa EU?

**BUDIMPEŠTA** – Vladajuća mađarska partija Fides podnela je amandman na Zakon o gasu te zemlje koji bi, ako



bude usvojen, praktično omogućio toj zemlji da počne gradnju gasovoda Južni tok bez obaveze da dobije za to odobrenje Evropske unije, objavljuje 22. oktobra Portfolio.hu. Amandman bi omogućio bilo kojoj gasnoj kompaniji koja nije certifikovani operater (gasnog) transportnog sistema (TSO) da gradi gasovod, odnosno da ne mora da sprovodi pravila koja važe za TSO, pojašnjava portal. Usvajanjem predloženog amandmana bilo koja gasna kompanija bi mogla da gradi gasovode u Mađarskoj uz jednostavno odobrenje tamošnje energetske regulatome kancelarije. U tom slučaju razna međunarodna tela za koordinaciju u ovoj oblasti ne bi imala nadležnost. Mada se predloženi amandman ne poziva na bilo koji specifičan gasovodni projekat, trenutno je u Mađarskoj u planu jedino izgradnja deonice gasovdqa Južni tok kroz tu zemlju, konstuje [Portfolio.hu](http://Portfolio.hu).

## Gasprom za 35% smanjio isporuke gasa u BiH

**SARAJEVO** - Uprava BH Gasa upozorila je 23. oktobra da je toj zemlji za čak 35 odsto smanjena doprema ruskog gasa od ugovorenih količina i dodaje da pokušava da pronađe alternativna rešenja. Energoinvest d.d. Sarajevo, kao uvoznik gasa, obavestio je BH Gas da je Gazprom Export smanjio isporuke zbog skladištenja većih količina u podzemna skladišta u Ruskoj Federaciji kako bi se osiguralo pouzdano snabdevanje Evrope preko Ukrajine tokom zimske sezone. [SEEbiz](#)

## Tirana i ČEZ postigli dogovor o poravnanju

**TIRANA** – Češka energetska grupacija ČEZ saopštila je da je postigla nagodbu sa Albanijom, u okviru koje će dobiti nadoknadu od ukupno 100 miliona evra, isplaćenu u godišnjim tranšama do 2018., zamenu za povlačenje arbitražnog postupka koji je pokrenula protiv te zemlje. Posrednik u dogovoru bila je Energetska zajednica, a obe strane su potvrdile da je dogovor postignut, objavio je ČEZ. Kompanija je već primila od juna ove godine kompenzaciju u visini 15 miliona evra. Stupanjem na snagu nagodbe, ČEZ je svoj udeo od 76% u albanskoj elektroenergetskoj distribucionoj kompaniji vratio u vlasništvo vlade u Tirani. Češka kompanija je u maju 2009. kupila udeo u CEZ Shperndarje za 102 miliona evra. U martu 2013. albanski regulator je oduzeo licencu distributeru, smenio dotadašnje rukovodstvo i postavio lokalno, pa je dva meseca kasnije ČEZ pokrenuo Arbitražu. [SeeNews](#)

